

Documents per a l'estudi de l'organització municipal i els sistemes d'elecció de càrrecs (Cervera, 1311-1430)¹

MAX TURULL RUBINAT

*Departament d'Història del Dret i Dret Romà
Universitat de Barcelona*

Presentem a continuació una sèrie de documents que van des de l'any 1311 fins el 1430. Segueixen tots ells un mateix fil: l'organització de l'elecció de càrrecs de govern municipal i la disposició d'altres normes referents a l'organització i el funcionament de la Paeria

---

1. Tots els documents que publiquem, tret del de 1331, formen part de l'apèndix documental de la tesi doctoral dirigida pel Dr. Manuel Riu Riu que l'autor va defensar al Departament d'Història Medieval, Paleografia i Diplomàtica de la Universitat de Barcelona el mes de juny de 1989 amb el títol *Oligarquia, fiscalitat i règim municipal al món urbà de la Catalunya medieval (Cervera entre els anys 1026 i 1340)*. El tema de l'organització municipal a Cervera l'hem desenvolupat posteriorment a *La configuració jurídica del municipi baix-medieval. Règim municipal i fiscalitat a Cervera entre 1182 i 1430* (Fundació Noguera; Barcelona, 1990). El privilegi de 1331 va estar publicat per MAX TURULL RUBINAT i Montse CANELA GARAYOA: «Tres pergamins inèdits del segle XIV», *Butlletí de Dialectologia Nordoccidental*, 4 (Fondarella, 1985), p. 38. En aquest últim cas, que nosaltres reproduïm per tal de donar continuïtat i homogeneïtat al conjunt de documents, el text era una traducció al català de l'original en llatí. La versió que es troba al Llibre de Privilegis, que nosaltres no reproduïm perquè properament serà publicat, es correspon al pergamí original en llatí. Agraïm a Matilde Victorio la localització i transcripció del privilegi d'Alfons el Magnànim de 1430, conservat avui a la Biblioteca-Museu Víctor Balaguer, de Vilanova.

de Cervera a la baixa Edat Mitjana. Els documents de 1311, 1316, 1331, 1334, 1415 i 1430 són privilegis reials, però només els de 1331 i 1334 van ser recopilats dins del *Llibre de Privilegis*. Tots ells, tret del de 1331, són de moment inèdits. El document de 1332 no és un privilegi reial sinó l'acta d'elecció de paers i consellers transcrita en el volum de Consells de 1332-1333. Aquest conjunt de documents té continuïtat cronològica i temàtica, ja que permet de seguir els canvis de la planta municipal i també del sistema d'elecció.

1

1311, octubre, 16. Barcelona

Jaume II deroga el sistema de paers i instaura el de jurats amb consellers escollits a parts iguals entre les tres mans.

ACA, Cancelleria, 1311, reg. 208, f. 70r.

«Ville Cervarie.

Pateat universis quod cum ingentes et ardue contraversie que manus et discordie fuissent diu[ ]agitare sub diversis iudicibus curie nostri Iacobi Dei gratia regis Aragonum, Valencie etc Corsice inter universitatem hominum et populi ville de Cervaria ex parte una, et non nullos singulares homines dicte ville qui a viginti annis atque divisim per tempora annualia rexerant et tenuerant officium paciariie dicte ville ex parte altera. Adversus quos paciarios super male gestis receptos et administratis impensis retentisque ut asserebatur ab ipsis paciariis in magnam incommoditatem et depauperacionem populi dicte ville ad relevacionem locupletus et pernitiem pauperum populus et universitas dicte ville coram nostra regia majestate pluries proclamantur petentes dicte universitati consuli et ex inde justicia exhiberi ipsis paciariis excusantibus se et dicentibus legaliter in dicto officio se gessisse et administrasse officium superdictum. Et per longos processus dicte partes fuissent acrite multipliciter et afflicte generibus laboribus et expensis. Ideo Nos Iacobus Dei gratia rex predictae meditatione sollicita dicte universitati et dictis paciariis volentes nunc et in posterum remedio consulere oportuno at eorundem providere indemnitatibus intendentes. Cupientes insuper refermare pacem et concordiam inter partes et in bono et tranquillo statu ponere dictam villam. Ex certa sciencia et consulte, facimus, ordinamus et statuimus aprobantibus et laudantibus dictis partibus provisiones et ordinaciones sequentes.

In primis itaque providemus dictam officium paciariie a dicto loco tanquam inutile protinus atque perpetuo removeri, ita quod de cetero in villa predicta ullo unquam tempore non ponantur seu statuatur paciarii set totum decetero gerant officium jurati et consilarii statuendi pro ut in inferius declaratur. Statuimus itaque quod in primo venturo feste omnium sanctorum et de inde annuatim in dicto festo ponantur ac eligantur in dicta villa Cervarie sex jurati, duo videlicet ex manu maiori, et duo ex manu mediocri, et duo ex manu minori. Similiter eligantur triginta con-

siliarii, decem videlicet ex manu majori et decem ex manu mediocri et decem ex manu minori, qui intendentes utilitati sex [iurati] publice et comunis ville predictae exsequuntur et faciunt, id quod per dictos paciarios consuetum fuerat exsequi forma tamen presentis provisionis in omnibus observata decernentes quod aliquis ex paciariis temporis revocati exceptis tamen paciariis qui nunc ipsum exercent officium infratriennium co[n]tinuum] ad predictum iuratorii officium negant eligi vel assummi nec etiam postea si reperiatur per corruptionem vel fraudem manifestam in suo officio deliquisse.

Praeterea volumus et statuimus quod dicti sex iurati non possint facere sumptus ultra sumam centum solidos barchinonensis absque expresso consilio et assensu triginta consiliariorum et etiam aliquorum procerum quorum consilia ad hec idonea videantur in super ad vicandum inutile commodum expensarum providendo, mandamus quod in aliquibus legationibus que habeant vel contingant de cetero fieri per proceres et universitatem eandem non mitantur nisi tamen duo probi homines cum uno scutifero quibus provideratur sumptibus dicte ville ut est fieri consuetum, nisi nos pro curiis generalibus vel alias plures ex probis hominibus necessarios haberemus vel notaremus. Et tunc tribuantur et taxentur eiusdem ad cognitionem iuratori et consiliariorum sumptus necessarij seu expensae. Mandandus in super quod siant et ordinentur de cetero duo libri quorum ab[ere] unus teneant dicti iurati, alterum vero consilarii memorati, in quibusquidem libris sic in uno sint in alio conscribantur omnes recepto dare et expense que fieri habeant vel contingant pro commune universitatis predictae alia, id quod pro data in altero ipsorum repartum extiterit et non in alio compoto nulatenus admitatur. Ceterum volumus et ordinamus quod cum contingerit nos exigere vel imponere questias hominibus dicte ville quilibet solvat et solvere teneatur iuxta suos tantum modo facultates, volumus etiam ac etiam providemus quod aliquis qui in villa predicta prefatur ad taxandum questias vel comune vel ad extrahendum vexillum de villa predicta seu ad expellendum exercitum ab eadem quod de hiis vel similibus nullum sallarium assegeretur.

Item volumus et statuimus quod aliquos ex iuratis ratione sui officij negant eximi vel esse immunis a questioriis vel comuni, set tantum habeant et percipiant quilibet eorundem quadraginta solidos barchinone pro suo salariis annuatim.

Item statuimus et mandamus quod cum contingerit questiam vel commune in ipsa villa exigij vel imponi coram iuratis et consiliariis publice proponantur si ad aliquis qui velit colligere supradicta. Et illi qui pro minori precio voluerint ea colligere, dum tamen bene et idonee asseretur et alias sic persona idonea exigenda et colligenda tradatur. Item statuimus et mandamus quod si ex questiis vel communibus exactis vel impositis universitatis ville predictae quicquid remanserit ad solvendum, quod ipsi iurati finitus tempore sui officij non possint aliquid ex eisdem colligi facere exigere vel habere. Immo collector qui ad premisa exigenda et colligenda extiterit deputatus teneatur iuratis sequentibus qui post illos officium assumpserint supradictum integre respondere quod ipsi iuxta suum officium solveant debita ville et alia faciant de premissis quod fuerit faciendum.

Demum cum circa electionem et assumptionem iuratori et consilialiari ipsorum certus modus et formam in posterum habeatur, sancimus firmiter statuentes quod anno quolibet in festo omnium sanctorum predicti iurati et consilialiarii qui per ipsum annum officium rexerint supradictum et de cuius exercicio in ipso festo debeant desistere, statuunt et eligant sequentes iuratos et consilialiarios sub hoc formam videlicet. Quod duo

jurati cum x consiliariis manus majoris eligant duos juratos manus maioris, et duo jurati cum x consiliariis manus mediocris eligant duos juratos manus mediocris, et similiter duos jurati cum x consiliariis manus minoris eligant duos iuratos manus minoris prefato tamen prius per dictos iuratos et consiliarios electionis sacramento in posse baiuli nostri Cervarie quod bene et legaliter remoto hodie gratia pretio et amore eligent supradictos.

Similiter autem huiusmodi jurati electi antequam suo utantur officio iurent in posse dicti baiuli nostri quod bene et legaliter ad conservacionem et commodum iurisdictionis in iurium moram et statum prosperum et tranquillum ville predictae commissum eis officium exercent. Et dicti jurati et consilarii predicti tempore cum juratis sequentibus sit electis, eligant triginta consiliarios qui una cum eis non permittantur per unum annum continue regant et exercent officium memoratum. Quodquid per presentem cartam meam perpetuo volituram universis et singulis probis hominibus ville predictae ac etiam [ ] universitatis ville eiusdem firmiter et districte precipiendo mandamus quatenus predictam provisionem et declarationem et sancionem nostram firmam habeant et observent, eadem perpetuo iuxta suis seriem et sequantur et non contraveniant nec aliquod contravenire persistent aliqua ratione. In cuius rei testimonium presentem cartam nostram eis concessimus nostre bulle plumbe robore comunitam.

Datum Barchinone XVII kalendas novembris anno Domini M CCC XI.
P. de L. ex ordinacione facto in consilio mandato regis.»

2

1316, desembre, 18. Tortosa

Jaume II fixa un seguit de mesures destinades a regular millor l'elecció dels jurats i evitar la formació d'oligarquies. Es limita l'accés dels parents més pròxims al càrrec de jurat.

AHCC, Fons Municipal, Pergamins, 121.

Nos Iacobus dei gratia rex Aragonae, Valentiae, Sardiniae et Corsicae comes Barchinone. Attendentes nos concessisse probis hominibus et universitati ville Cervariae per privilegium nostrum eis indultum quod datum fuit Barchinone septimodecimo kalendas november anno domini millesimo trecentesimo undecimo inter alia quod in primo tunc venturo festo omnium sanctorum et de inde annuatim in dicto festo ponerentur et eligerentur in dicta villa Cervariae sex jurati, duo videlicet ex manu maiori et duo ex manu mediocri, et duo ex manu minori. Et similiter eligerentur triginta consilarii, decem videlicet ex manu maiori, et decem ex manu mediocri et decem ex manu minori. Qui intendentes utilitati res publice et comunis ville predictae exequerentur et facerent id quod per paciaros qui in dicta villa fore consueverant erat exequi consuetum. Quod qui iurati et consilarii qui per unum annum officium rexissent predicti, et a cuius exercicio transacto anno sui executi in dicto festo omnium sanctorum

debebant desistere, statuerent et eligerent sequentes juratos et consiliarios sub hac forma videlicet quod duo jurati cum decem consiliarii manus maiuris eligerent duos juratos manus maioris, et duo jurati cum decem consiliariis manus mediocris eligerent duos juratos manus mediocris, et similiter duo jurati cum decem consiliariis manus minoris eligerent duos juratos manus minoris, prestito prius per dictos juratos et consiliarios electores sacramento in posse baiuli nostri Cervarie quod bene et legaliter remoto odio gratia precio et amore eligerent supradictos. Similiter jurati huiusmodi electi antequam suo uterentur officio iurarent in posse dicti baiuli nostri quod bene et legaliter ad conservationem et comodum iureddicionis et iure nostrorum et statum prosperum et tranquillum ville predictae commissum eis officium exercerent, et dicti jurati et consiliarii prestiti temporis cum juratis sequentibus sic electis eligerent triginta consiliarios. Qui una cum eis ut permittitur per unum annum triginta regerent et exercerent officium memoratum. Et fuerit super electionem quam iurati et consiliarii ville predictae anni prestiti se fecisse asserebant in proximo transacto festo omnium sanctorum questio seu dissensio substituta inter dictos juratos et consiliarios anni prestiti et plures et alios de dicta villa tam manus maioris, mediocris quam minoris ville iamdictae. Super eo videlicet quia dicebant quod electores prestiti temporis a tempore impetracionis dicti privilegii nostri cura et huius et anni proximo prestiti abusi fuerunt ipso privilegio ut asserebant eo quia non attenta utilitate et profectu communis dicte ville nec sufficiencia illorum quos eligant elegerant et eligere consueverant continue de parentibus et affinis eorundem ex quo dampna [ ] proveniebant et in prestitum et provenerant hominibus dicte ville propter quod supplicatum sint nobis ut [ ] predictis eisdem dignaremur competens remedium adhibere. Nos [ ] intendentes circa bonum et tranquillum statum ville predictae et affectantes comodum et profectum habitantium in eiusdem constitutis in nostra presentia aliquibus juratis et quibusdam aliis probis hominibus ipsius ville, et auditis ac intellectis hiis que [ ] predictis coram [ ] et proponere voluerunt sit cum presenti carta nostra duximus statuendum ac atiam ordinandum, quid de cetero annis singulis in dicto festo omnium sanctorum fiat electio juratorum et consiliarium ville predictae iuxta tenorem nostri privilegii supradicti. Salvo tamen et declarato quod non eligantur nec jurati electores eligere possint decetero in juratos dicte ville eorum patres vel suos filios nec nepotes nec nepotes nec germanos seu consanguineos germanos nec paternos seu [ ] aut filium patris vel sororis nec sororum aut generum nec maritum sororis nec fratrem uxoris. Nec jurati et qui de cetero eligerentur possint per quadrienium redire ad regendum juratorum officium in villa predicta. Volumus tamen et concedimus de gratia juratis dicte ville anni prestiti quod ipsi eligere possint juratos per anno futuro in Crastinum festi Epifanie domini proximo venturi iuxta tenore privilegii per nos eisdem concessi servata tam forma quam de presenti super electionem personarum duximus statuendam non obstante electione per eos facta ut permittitur cum non servata forma privilegii invenerimus esse facta. In omnibus aliis in dicto privilegio contentis ipsum privilegii remanere et durare volumus in sui perpetui roboris firmitatem. Mandantes per presentes universis et singulis probis hominibus predictae ville nec non baiulo eiusdem loci presentibus vel qui pro tempore fuerint quanta ordinationem et declarationem nostram huiusmodi firmam habeant et observent et eandem perpetuo iuxta eius [ ] exequantur et non contraveniant nec aliquem contravenire permitant aliqua

ratione. In eius rei testimonium presentem cartam nostram fieri iussimus sigillo nostre maiestatis appendicio comunitam. Datum Dertuse quintodecimo kalendas januarii anno Domini millesimo trecento sextodecimo.»

3

1331, setembre, 10. Tortosa

Alfons III revoca l'ofici de juradia i instaura una nova organització municipal. Mana que es divideixi la vila en quatre quarters i que en cadascun siguin escollits amb un sistema mixt d'insaculació un paer i cinc consellers. A més es reglamenten alguns aspectes de l'administració financera.

AHCC, Fons Municipal, Pergamins, s/n.

Nos Amfons per la gràcia de Déu Rey d'Aragó, de València, de Cerdanya, de Còrzege e compte de Barchelona, entendens lo molt alt e clar senyor Rey en Jacme de bona [m]emòria pare nostre. Cert compte de paers qui de la vila de Cervera en cascun an eren acostumats de ser rebuts avet tornats a VI jurats, los quals aquel matex senyor Rey ordona que fosen establits per cascun an en la dita vila de Cervera, los dos d'aquels fosen de mà mayor, e los altre dos de mà minyana, e los romanens dos de mà menor; sobre la qual ordonació, elecció de jurats eren feytes a vegades alcunes enjúries per tal car certes e assenyalades perssones per cascun an eren establides en lo dit ofici, e desegualtat en les dites mans ab alchunes vegades ere servada. Emper amor d'ayzò tolen emper tots temps lo dit ofici de juradia per miylorament de la vida desús dita. E per tal que de milots perssones de la dita vila, o de pus dingnes de fe d'aquí enant sien posades o establides per cascun an en lo dit ofici per tenor de la present carta nostra, establím e encara emper tots temps ordonam que d'aquí enant per cascun an IIII paers sien establits tant solament en lo dit ofici, los quals paers sien elets lo dia segent de matí après la festa de Nadal de Nostre Senyor ara primer vinent o esdevenidora, per tal car totes les persones per la celebració de les festes, per mayor partida en la dita vila comunament siran, e d'aquí enant per cascun an en lo dit dia. La qual elecció de paers en aquella vila volen que sie feyta en axí que feyta partió de la dita vila, en III parts, de cascuna part sien elets III convinens pròmens dels milors, los noms dels quals escrits departidament sien closos en sayels, rodolins o cocorons de cera, e que sien d'equal forma per tal car que negú no pusque albirar lo nom de negú d'aquels. E sien posats en I anap o escudela cuberta e plena d'aygua. E si appellat I infant de VI o de VII ans, aquel qui abans trobaran. E a qui I d'aquels III rodols prene, e aquel de qui lo nom en la cera enclòs lo dit infant penrà, sie en aquel an paer de la dita vila. E azò matex de les romanens III parts de la dita vila sie feyt per tal que sien IIII paers qui per tot l'an regesquen, ordonen e procuren los affers de la dita vila. E aye cascú d'aquels paers per trebayl e per salari seu del dit ofici cc solidus barchinonensos de tern. En n'après sien elets x conseylers en la quarta part de la dita

vila. Enclosos en cera los noms d'aquels v d'aquels los quals lo dit imfant primer penrà, sien conseylers del dit an. E axí dels altres tres romanens partides sien elets per tal que sien xx per comte los conseylers desús dits. Volem emperò que ls desús dits paers o conseylers no tingen l'aver de les tayles o comuns e d'altres exaccions o feyts a nos o la dita vila pertanyens, abans sie posat en la Casa de Sentes Creus de la dita vila en una caxa III claus de III diverses claus, de les quals tingué la una I prom de la dita vila qui sie elet per lo dit conseyl, e altra los dits paers, e la romanent tingué lo scrivà del dit conseyl, lo qual scrivà aye a rebre tots albarans de dades e de rebudes del dit aver desús dit. E escriure les escriptures necessàries als dits paers o conseylers o conseyl, desús dit. Los dits emperò paers pus que siran exit de l'offici de la paeria, al qual no volem que de puys sien elets ne rebuts dins IIII ans la donchs segons ayen a retre just e [ ] comte de les coses per els administrades dins II meses segens e comptans o del temps a enzà de puys que l dit offici auran jaquit. En altra manera volem que aquels e cascú d'els, o sien cayguts em pena sots jaçen en pena de l morabatins d'or de la qual pena nos ayam la meytat, e la romanent meytat sie guanyada a la universitat de la vila desús dita. E si alguns d'aquels leyal compte no aurà retut pusque provat, li sirà perdre lo dit salari e miyls temps no sie tornat en lo dit offici. Volem emperazò que negun batle de castlans, ne negun conjugat portant corona clerical pusque ésser paer o conseyler de la dita vila, ne negun usurer públich en lo dit conseyl, en neguna manera no sie rebut. Ordonam sobre azò en encara establím que d'ací enant, qestes, tayles o comuns sien taylats des engualment per so e per liura, e que cascú sie tengut de jurar dels béns que ha verament, si aquels qui les estimacions dels béns rebran sirà veyares que alcú dretament no aye manifestat sos béns, sien appelats sacretament per aquels alguns vehyns d'aquels, los béns d'aquel qui dretament no aurà manifestat a la bona conexença d'aquels, sien taylats. E lo cuyllidor de les dites qestions o comuns, qui les coses desús dites cuylliran, sie tengut d'asegurar tot zo que n rebrà per suficiens persones, e que aye ajustar tota la quèstia o comú de tots los habitants de la dita vila del primer diner en tro so al derer o exceptat emfora d'aquels qui siran partits de la vila mudar [si-u lur] estatge mudaran lur alberch e que no auran [e que] pagar. E aquel mateix cuyllidor com aurà ajustada la meytat de la quèstia pusqès retenir la meytat del salari, e no abans. E com lo remanent aurà ajustat, aye la meytat del salari damunt dit. E sobre azò, si la dita vila e tenguda a negú en alcuna cosa, lo dit cuyllidor no-u aye pusque rebre en compte de la dita questa, a lo que aquel és degut abans cuylge en testament la dita questa axí com sirà taxada. Mars los clavers o aquels qui tenran les dites claus de la caxa, aquela cosa pagan axí com segons veritat trobaran que affer façe. Atorgam encara, a esquivar tota sospita e engan que zo que en lo Conseyl sirà concordat ne ordonat, sie escrit per l'escrivà de la paeria desús dit. E que neguna cosa sobre alò a mudar no-s pusqué per los dits paers sinó alò que de volentat dels dits conseylers o de la mayor partida d'aquels sirà mudat. E que aquels paers no pusquen per si ajudadors ne sobre estats a les questes o comuns altres [exaccions] ajustar si nó zo que de volentat dels dits conseylers sirà ordonat, per què les presens manam al Batlle nostre de Cervera present e qui per [temps] sirà e als altres officials nostres presens e esdevenidors e als loch tinents d'aquels que lo dit establiment e ordonacions nostres observen e observar façen axí com damunt és contengut e contre no-y vingueren, ne negú contre venir hi lexen per neguna raó. Si negú, emperò, mogut solament contra les desús dites

coses o alguna d'aqueles, e gosaran, asayara venir, volem que sie caygut em pena de cc morabatins d'or o aquela cosa feyta a lo feyt, la qual pena sie lliurada al nostre tresorer; e res no menys la dita pena pagada o no lo present establiment e ordonacions nostre romanguen en sa forza e en sa valor, lo qual es exercici e ordonació comenz en lo dit següent dia après la festa de Nadal ara primer esdevenidora. E en testimoni de la qual cossa, la present carta nostra avem manat que sie feyta ab lo nostro sayel pendent, garnida si ve sayelada. Dades a Tortosa idus de september anno domini M ccc xxx primo. Signum de n'Amfòs per la gràcia de Déu rey d'Aragó, de València, de Cerdenya, de Còrzega, e comte de Barchelona. Testes sunt.

Revé l'onrat senyor en Jovan, Patriarcha d'Alexandrina, l'imfant en Pere comte de Ribacorza, e comte d'Ampúries. Ot de Muncada. Arnau Roger, comte de Paylars e Ramon Corneyl. Signum d'en Bertran dez Val, scrivà del dit senyor rey qui de manament d'aquel azò escriure [ ] ab letres roges e emenades, en la segona recla on és dit in iure, e en la terça recla on és dit dingnes de fe, en la x recla on és dit dicte villa, e en la xxii recla on és dit ducentori.

Amffós per la gràcia de Déu et caetera al fel seu Batle de Cervera o a son loctinent present e qui per temps sirà, saluts e gràcia, bem érem que sabets que Nós, per alcunes raons, avem remogut e per tots temps l'ofici de la judia de la dita vila, e alí aven establít offici de paeria sots certa forma axí com en los privilegis d'aguen feyt guarnit ab nostre sayel pendent pus pletament és contengut perquè volem, e a vós deym e manam que lo privilegi damunt dit e totes e segles coses contengudes en aquel per la universitat de la dita vila fazats seguir e complir segons l'ordonament e la tenor d'aquel. E si alguns, per lur folea, moguts siran justs contra venir contra lo dit privilegi en les coses en aquel contengudes, ne-us lexets en deguna manera d'enantar contra aquel los béns d'aquels a demanar e aver les penes en aquel matex privilegi posades e contengudes e al nostre fisch guanyades. E n'anten res no menys comtan aquels qui contra venran al dit privilegi axí com la calitat del menús preament o requera e de dret e de raó sirà faedor. En altra manera, que les coses en lo dit privilegi contengudes, fermament sien observades en la dita vila romange en estament pacificable e quiti ne d'aquí enant no veyam d'enant Nós negun clamant per la raó deús dita.

Dades a Tortosa vi kalendas d'uytubri, en l'an de nostre Senyor que corien M. CCC. XXX.I.

4

1332, desembre, 26. Cervera

Acta de tot el procés d'elecció de paers i consellers als quatre quarters de la vila per a la legislatura de 1333.

AHCC, Fons Municipal, Consells 1332-1333, 41r-45r.

(foli 41r)

ANNO DOMINI M CCC

XXX SECUNDO

Del Cap Corral

Die sabbati que fuit crastinum natalis domini de mane intitulata septimo kalendas januarii anno quo supra. Petrus Ferrarii filius quondam Anthonii Ferrarii, Petrus Tayladelli, Monserratus Cardona, et Jacobus Ferran, vicini ville Cervarie. Constituti personaliter in aula paciariae ville predictae nominibus eorum propis, et nominibus etiam ut assueverunt omnium aliorum habitantium seu degentium in primo quarterio dicte ville sive prima quarta parte del Cap Corral, presentarunt venerabili Jacobo de Ulzinellis baiulo dicte ville pro serenissimo Domino Rege in dicta aula, constituto et eidem baiulo tradiderunt tres redolinos cere equalis forme in quibus dixerunt qui erent inclusa tria nomina trium proborum hominum dicte quarte partis sive quarterii del Cap Corral, quos et quolibet eorum et major pars degentium; in dicto quarterio dixerunt dicti presentantes qui reputarunt et reputabant et etiam reputant abiles et suficientes ad regimen officii paciariae dicte ville per anno sequenti obtalem etiam predicti superius nominati probi homines pro se et aliis supradictis [ ] (foli 41v) quarta partis at etiam tradiderunt baiulo supradicto decem redolinos cere, equalis forme in quibus dixerunt quod erant inclusa decem nomina proborum hominum dicte quarte partis del Cap Corral quos et qualibet eorum dixerunt, qui reputarunt, reputabant et reputant idoneos et suficientes ad consiliarios dicte ville. Quos quidem probos homines ante dictos dixerunt [ ]

[ ] probi homines dicti quarterii sive quarte partis elegerant secundum bonum eorum arbitrum et videre iuxta formam Privilegii noviter inducti per serenissimum dominum Regem universitati ville predictae pro uno paciario et quinque consiliariis eligendis et constituendis in dicta villa et [pro] dicta quarta parte sive quarteri del Cap Corral de melioribus videlicet, et fidedignioribus quart partis sive quarteri supradicti. Predictam autem electionem et presentationem paciarii et consiliariorum predictorum. Dixerunt predicti presentantes quod [ ] et facere incitebant bona intentione reputando [ ] reservare formam dicti privilegii per premissis illesam [ ] protestati fuerunt quod siquis illorum qui electi sunt ad [ ] superdictam tonsuram habet vel portat clericalem, publicus est usurarius vel bailulus casteianorum seu [ ] prohibitam a dictis officiis vel excepta per formam [Privilegii] antea dictam per ille qui prohibitus fuerunt per formam dicti Privilegii a dictis officiis siquis fuerunt quod tamen dixerunt (foli 42r). Dicti presentantes quos supra nominibus totaliter ignorare caveat se [ ] officiis supradictis vel aliquo eorumdem alia quod ipsis ex toto ignorantibus si uti etempterent uterentur et contra voluntatem Domini Regis et formam Privilegii supradicti ut non electi ad officia supradictam cum ille seu illi quem vel quos elegerunt predicti superius nominati et ceteri dicti quarterii sequi sint vel fuerint contra voluntatem dicti Domini Regis et formam dicti Privilegii quod non credunt pro non electis intendunt et haberi volunt ad officia supradictam. Et sic quod imputetur eas pena dicti Privilegii et non eligentibus supradictis, ut quibus nominibus quibus supra mandarunt fieri publicum instrumentum requirentes dictum baiulum per se certificet de premissis.

Testes: Petrus Arnaldus junior, Petrus Fusterii notarius, et plures alii.

Qua quidem presentatione facta predicta de dictis rodolinis [ ] de baiulo pro predictis superius nominatus per dicta quarta parte sive

quarterius del Cap Corral, ipsis rodolinis admisis tres eorum qui dicebatur [ ] de eleccione unius paciarii dicti quarterii misit intus unum bacine plenum aque quem postea cooperuit cum uno cospore sive taylador; e fient vocari quendam puerum etatis VI vel octo anorum ut per aspecte sue etatis apropebat qui cave ei primo occurrit qui vocatur Matheus filius Poncii barber qui puer mandato dicti baiuli ab fraxit unum de dictis redolinis [ ] a dicto bacino, et tradidit eum dicto baiulo [ ] baiulus apto per eum dicto redolino de dicto vacino primitus ab [ ] per dictum puerum invenit scriptum et inclusum intus dictum redolino (foli 42v) cere primo acceptum per dictum puerum nomen Raymundi de Minorissa, qui Raymundus fuit incontinenti admisis pro paciario dicte ville pro dicta quarta parte cum protestacione premissa.

Subsequenter idem baiulus misit ceteros decem rodolinos cere predictos in dicto bacino de quibus dictus baiulus per manum dicti pueri fecit abstrahi a dicto bacino quinque de eis succesium unum post alium et apertis sive fractis ipsis fuit inventum in uno eorum nomen Guillemi Dianta, in secundo nomen Petrus de Foix, in tercio nomen Guillemi Erimbau, in quarto nomen Jacobi de Minorisa, et in quinto nomen Paschasi Figuera, qui quinque predicti incontinenti fuerunt admissi in consiliarios dicte quarte partis per cum protestacione premissa.

De Muntseré

Eadem die et hora quarteri eodem, stanti Bernardus de Archubus, Perpenianus ça Rovira, Guillemus Cahorcini, Borracius Lorach, Miquel de Berga, Bernardus Petri, Bertholomeus Petri, Bertholomeus Carbonelli, Bernardus d'Uluya, et plure alii degentes in quarterie sive quarta parte ville predicte de Monte Sereno et vallium et aliorum vicorum dicti quarterii nominibus eorum propio et omnium aliorum incolarum eiusdem quarterii presentarunt dicto baiulo III rodolinos cere equalis forme pro eligendis (foli 43r) et constituendis uno paciario dicte quarta partis dicte ville et ex alia parte decem rodolinos cere equalis forme pro eligendis et constituendis quinque consiliariis dicte quarte partis sive quarterii quam electionem e presentationem fecerunt dicti presentantes per similia verba e cum similibus protestacionibus ut pro quarta parte sive quarterio del Cap Corral dictum et positum extitit at etiam protestatum in eorum presentatione predicta de quibus inserunt fieri eis publicum instrumentum fiat eis similiter instrumentum ut carterio del Cap Corral cum infrascriptis.

Testes: Pericus A. junior et Raymundus Maior notari.

Et incontinenti dictus baiulus procecit dictos tres redolinos cere dicti quarterii de Monte-Sereno in dicto bacino et ipsum cooperuit ut supra-dictum est cum uno tossore sive taylador e per dictum puerum fecit unum de ipsis redolinis abstrahi de dicto bacino et sibi tradi quem et ipso fregit seu aperuit in quo [intusquem] inclusum e scriptum invenit nomen Arnaldovi de Mecina, filii A. de Mecina, qui Arnaldus admisis fuit pro paciario dicte ville pro dicta quarta parte cum protestacione premissa.

Post modum idem baiulus misit et periecit dictos decem redolinos cere dicti quarterii de Monte Sereno in dicto bacino et ipsum coopervit cum dicto tossore sive taylador ut est dictum de quibus X redolinis fecit abstrahi per dictum puerum de dicto bacino quinque, unum post alium, et fuit [ ] tum in uno ipsorum inclusum et scriptum nomen Galcerandi de Loberola, in secundo nomen Laurencii Culul, in tercio nomen Bernardi de Sancto Petro, in quarto nomen Jacobi Miro, et in quinto nomen Petrus Mageri, qui quinque predicti (foli 43v) in dictis redolinis cere in-

clusi eorum nomina et primo accepti per dictum puerum fuerunt admissi pro consiliariis dicte ville pro dicta quarta parte cum protestacione premissa.

De la Ceboleria

Eadem die et hora quarteri eodem, standi Arnaldus de Rivo Ovium, Berengarius Burdi, Bernardus Lambart, Petrus Miro, Jacobus Truylas, Guillemus Giner, Bertholomeus de Robio, Petrus Amiyl e plures alii probi homines habitantes in quarterio sive quarta parte ville predicte de la Ceboleria et del carrer de Barchinona e de l'abeurador et caterorum vicorum dicte quarte partis sive quarterii, nominibus eorum propriis et omnium aliorum degentium in dicto quarterio eiusdem quarterii presentarunt dicto baiulo III redolinos cere equalis forme pro eligendis et constituendo uno paciario dicte quarte partis dicte ville, et ex alia parte, decem redolinos cere equalis forme pro eligendis et constituendis quinque consiliariis dicte quarte partis sive quarterii quam electvionem et presentacionem fecerunt dicti presentantes per similia verba et cum similibus protestacionibus ut pro quarta parte sive quarterio del Cap Corral dictum et positum extitit at etiam protestatum in eorum protestacione predicta, de quibus iuserunt eis fieri publicum instrumentum.

Testes: Raimundus Maiore e Petrus Fuster notarius.

(foli 44r)

Et incontinenti [dictus] baiulus misit dictos tres redolinos cere equalis forme dicto quarterii de la Ceboleria et de vico de Barchinona e de l'abeurador, in dicto bacino et ipsum cooperuit ut es dictum de quibus abstrahi fecit unum per puerum supradictum et sibi tradi per eum quem et ipsum fregit seu aperpuit in quo et intus quem inclusum et scriptum invenit nomen Bernat Andree, qui Bernardus Andrei fuit admissus in paciarium dicte ville pro dicta quarta parte cum protestacione premissa.

Item dictus baiulus misit dictos x redolinos cere dicti quarterii de la Ceboleria et de vicus de Barchinona e de l'abeurador in dicto bacino et ipsum coopervit ut est dictum de quibus abstrahi fecit quinque per puerum superdictum, et fuit inventum in unum ipsorum nomen Guillemi Pu-yalt, in secundo Guillemi de Biure de vico Sancti Francisci, in tercio Francisci Guitart, in quarto Jacobi [ ] vitalis, et in quinto Pencii de Furno, qui quinque predicti dictis quinque redolinos inclusi eorum nomina et prima accepti per dictum puerum fuerunt admisi pro consiliariis dicte ville pro dicta quarta parte cum protestacione premissa.

(foli 44v)

De la Plaça

Eadem die et hora quarteri eodem, stanci Berengarius de Vergos de Platea, Guillemus de Morrenyano, Raimundus de Vergos, Guillemus Cortes, Bernardus Castel, Bernardus Laurador, Bernat filius quondam Bernardi de Vallo, Bernardus Egidi, et Cerveronus de Sancto Domino et plures alii, degentes in quarterio intus portale medianum dicte ville de Platea et ville nove et ceterorum vicorum dicte quarterii sive quarte partis presentarunt dicto baiulo III redolinos cere equalis forme pro eligendo et constituendo uno paciario dicte quarte partis sive quarterii. Quam electionem et presentacionem fecerunt dicte presentantes per similia verba et cum similibus protestacionibus ut pro quarta parte sive quarterio del Cap Corral dictum et positum extitit at etiam protestatum in eorum presentacione predicta de quibus mandarunt eis fieri publicum instrum.

Testes: Pericus Fuster et Anthonius de Rivo Ovium notarius.

Et incontinenti dictus baiulus misit dictos tres redolinos cere dicti quarterii de la Platea in dicto bacino et ipsum coopervit ut est dictum de quibus abstrahi fecit unum per dictum puerum et sibi tradi per eum quem et ipsem fregit seu apropuit in qui et intus quem inclusum e scriptum invenit nomen Ferrarii de na Burgesa qui Ferrarius fuit admissus in paciarium dicte ville pro dicta quarta parte cum protestacione premissa (foli 45r). Item dictus baiulus [missit] dictos x redolinos dicti quarterii de la Plaça in dicto bacino et ipsum coopervit ut est dictum de quibus abstrahi fecit quinque per dictum puerum, et fuit inventum in uno eorum nomen Francisci de Minorisa, in secundo nomen Jacobi Claris, in tercio nomen Guillemi d'Ivorra, in quarto nomen Bernardi de Bianya, in quinto nomen Jacobi de Cardona. Qui quinque predicti quorum nomina inventa fuerunt incluso in dictis quinque redolinis primitus acceptis per dictum puerum, fuerunt admissi in consiliarios dicte ville pro dicta quarta parte sive quarterio de Platea cum protestacione premissa.

Et in modum iamdictum electi e preentati at populati fuerunt paciarii superdicta numero quator et viginti consiliarii quorum nomina subsequenter:

PAERS

Arnaldo de Mecina
Ferrer de Na Burgesa

Ramon de Menresa
Bernat Andreu

CONSEYLERS

Francesch de Menresa
Jacme Claris
Guillem d'Ivorra
Berenguer de Vergós fiyl
Jacme de Cardona
Guillem Dianta
P. de Foix
Guillem Erimbau
Jacme de Menresa
Paschual Figuera

Guillem Puyalt
Guillem de Biure
Francesch Guitart
d'en Ramon
Jacme Vidal
Ponz dez Forn
Galceran de Lobera
Lorenz Culul
Berant de Sent Pere
Jacme Miró
e en Pere Maestre

5

1334, novembre, 8. Tortosa

Alfons III dicta noves normes sobre l'elecció de paers i consellers que completen les disposades per ell mateix el 10 de setembre de 1331.

Nos Alfonsus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone, olim ad augmentum ville nostre Cervarie et ut habitantes in illa personis discretioribus ac melioribus regerentur, sublato abinde officio iuratorum, quos non solum de maiori et meliori manu set de inferioribus assumebant, officium paciariie, prout fuerat ab antiquo, ibidem providimus reducendum cum nostro privilegio, statuentes atque perpetuo ordinantes quod anno quolibet certa die quatuor paciarii tantum deberent in dicto officio eligi et assumi. Quam quidem electionem sic volumus ac iussimus fieri: quod, predicta villa in quator partes divisa, de qualibet quarta parte tres probi homines eligerentur ydonei de melioribus cuiuslibet quarte partis, quorum nomina, sigillatim in cere redolinis inclusa, ponerentur in ciphro vel scudella aque plena et cohopena et ille, cuius nomen sic inclusum aliquis puer a casu ex dictis tribus redolinis acciperet, illo anno paciarii curam gereret; et sic de aliis tribus partibus dicte ville perpetuo fieret, ut sic essent in dicta villa quator paciarii annuatim, prout hec omnia in dicto privilegio nostro sigillo pendenti munito, datum Dertuse, quarto idus septembris, anno Domini millesimo ccc° tricesimo primo, plenius continentur.

Set quoniam in dicto privilegio non est cautum qui deberent in qualibet quarta parte ville tres paciarios predictos eligere, et propterea singulis annis magna in dicta villa materia dissensionis insurgeret, fuit nobis per universitatem et proceres dicte ville humiliter supplicatum ut, per quos huiusmodi deberet electio fieri, dignaremur, ad tollendam discordiam, declarare. Nos autem, affectantes inter subditos nostros omnem materiam disensionum succindere et eos optantes pacifice vivere et quiete cum hac carta nostra perpetuo valitura declaramus, statuimus atque sancimus quod paciarii et consiliarii dicte ville, qui nunc sunt vel maior pars eorum, qui vocati voluerint interesse, vigilia Natalis Domini proximo nunc stants et deinde ipsa die anno quolibet ante nonam, prius ab eis prestito iuramento in posse ipsorum paciariorum, quod in hoc non affectione propria sed ad honorem et commodum dicte ville ac tocius rei publice se habebunt, eligant de qualibet quarta parte ville predicte quinquaginta proceres de melioribus et fidedignioribus dicte partis. Qui quidem sic electi, quinquaginta videlicet cuiuslibet quarte partis vel maior pars ipsorum, prestito prius per eos consimili iuramento in posse paciariorum ipsorum, eligant ac nominent tres robos homines pro paciariis sue partis. Que quidem electio fiat sequenti die videlicet post instans festum Natalis Domini, et sic annis singulis predictis diebus imperpetuum observetur, ut videlicet vigilia Natalis Domini per ipsos paciarios et consiliarios, qui tunc erunt, ut superius continetur, fiat in qualibet quarta parte dictorum quinquaginta electio, et sequenti die post ipsum festum immediate sequenti futuri paciarii per ipsos quinquaginta in qualibet quarta parte, ut premititur, eligantur, et deinde iuxta predicti alterius privilegii nostri formam in omnibus aliis electionem paciariorum tangentibus procedatur. Addentes quod, si aliquis ex dictis paciariis vel consiliariis infra annum decederet vel ex aliqui impedimento seu obstaculo vel defectu officium paciarii vel consiliarii gerere vel amministrare non posset, dicti quinquaginta vel maior pars eorum, prestito prius iuramento in posse dictorum paciariorum, eligant tres probos homines pro paciariis et quinque pro consiliariis in parte sua, in qua huiusmodi defectus emergeret, de quibus unus iuxta formam dicti privilegii in paciarium et alius in consiliarium assumantur.

Praeterea cum dictum privilegium videatur similiter defectivum in eo videlicet quod nulla ibi sit mencio per quos debent eligi decem consilarii in qualibet quarta parte, ex quibus postmodum quinque sub certa

forma in dicto privilegio expressata in singulis quatuor partibus pro consiliariis assumuntur, ideo declaramus, statuimus et sancimus quod dicti quinquaginta electi in qualibet quarta parte ut, superius continetur, vel maior pars ipsorum, prestito prius iuramento predicto in posse dictorum paciariorum, predicta die post festum Natalis Domini immediate sequenti eligant decem consiliarios en qualibet arte sua et deinde fiat electio de eisdem, prout in alio nostro privilegio continetur, superaddentes quod, si omnes predicti quinquaginta vel maior pars eorum non possint super electionem paciariorum et consiliariorum ipsorum unanimiter convenire, decernimus eo casu quod dicti quinquaginta seu maior pars eorum statim eligant unum notarium, in posse cuius quilibet eorundem sub virtute iuramenti predicti seorsum exprimat votum suum, nominando personas paciarii vel consilarii quas ad dicta officia eligi voluerit vel assumi; et qui plures voces habuerint in paciarium et consiliarium, servata tamen forma pretacti privilegii, assumantur; insuper subiungentes quod coinsilarii dicte ville decetero eligendi, qui numero sunt viginti, iurent ac iurare teneantur annis singulis, statim cum electi fuerint, in posse paciariorum ville prescripte, quod veniant ad consilium tociens quociens requisiti fuerint, ut moris est, vel citati; quod si non fecerint, solvant banuum per ipsos paciarios imponendum, nisi iustam et rationabilem causam ostenderint se habere, et nichilominus paciarii et consilarii, qui interfuerint, expediant negocia incumbencia dicte ville.

Ceterum, cum in dicto nostro privilegio caveatur quod paciarii dicte ville infra duos menses a tempore quo officium ipsum dimiserint, reddere iustum et legale compotum de amministratis per eos in dicto paciaria officio teneantur, et non fuerit ibi cautum cui vel quibus debeant ipsam reddere rationem, propterea declaramus, statuimus et ordinamus quod paciarii preteriti temporis futuris paciariis, immedietate post eos assumptis, et uni ex consiliariis et uni probo homini cuiuslibet quarte partis, per paciarios et consiliarios eligendis, compotum et rationem reddere teneantur. Qui paciarii et unus consiliarius et probos homo cuiuslibet quarte partis vel maior pars eorum habeant potestatem compotum audiendi, impugnandi et albarana vel instrumenta absolucionum et diffinicionum etiam faciendi. Dicti etiam paciarii et alii supradicto, quos cum eis deputavimus ad huiusmodi computa audiendum, vel maior pars eorum possint audire compota, que per paciarios preteriti temporis post datam dicti nostri privilegii sunt reddenda, cum dictum privilegium cui vel quibus ipsum deberent reddere compotum no innuat, ut est dictum. Volumus tamen quod, ad reliqua restituendum, ipsi paciarii preteriti temporis et futuri per nostrum baiulum compellantur.

Demum concedimus dictis paciariis, consiliariis et probis hominibus dicte ville quod possint taxare vel talliare habitatores dicte ville usque ad quantitatem duodecim denariorum vel minus pro vicinatico dicte ville, ad bonum arbitrium eorundem.

Hec igitur omnia supradicta per nos declarata, statuta, ordinata, adjecta et de novo concessa perpetuis temporibus decernimus inviolabiliter observanda, omnibus aliis contentis in dicto privilegio nostro, in quantum a premissis non deviant vel discordiant, in suo robore et valore perpetuo duraturis. Quare per presentes mandamus baiulo nostro Cervarie presenti et qui pro tempore fuerit aliisque officialibus nostris, presentibus et futuris, vel eorum loca tenentibus, quod premissa omnia et singula observent firmiter et observari faciant, ut superius continentur, et non contraveniant seu aliquem contravenire perittant aliqua ratione Siquis autem, ausu temerario ductus, contra predicta vel aliquid de predictis venire

presumpserit, penam ducentorum morabatinorum auri incurrere volumus ipso facto Que quidem pena nostre thesaurario apploicetur. Et nichilominus dicta pena soluta vel non, premissa omnia et singula in suo remaneant robore et vigore. In cuius rei testimonium presentem cartam nostram inde fieri et sigilo nostro pendenti iussimus communiri.

Datum Dertuse, sexto idus novembris, anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo quarto.

Signum + Alfonsi, Dei gratia regis Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comitis Barchinone.

Testes sunt: infans Raimundus Berengarii, comes Montanearum de Prades, Berengarius, Dertusensis episcopus, Bernardus, vicecomes Caprarie, Huguetus de Impurii, Artaldus de Focibus.

Sig+num Dominici de Biscarra, scriptoris dicti domini regis, qui de mandato eiusdem hec scribi fecit cum litteris et raso positis in v^a linea ubi dicitur «humiliter», et in XXII^a ubi legitur «inde», et clausit loco, die et anno prefixis.

6

1415, desembre, 10. Perpinyà

Ferran I confirma que en l'elecció de paers i consellers s'ha de seguir la tenor del privilegi d'Alfons III de 1331 i que els escollits ho han d'ésser entre les persones més idònies de la vila.

AHCC, Thesaurus Privilegiorum Cervarie, 62r-v.

«En Ferrando per la gràcia de Déu rey d'Aragó, de Sicília, de Valence, de Mallorques, de Sardenya, e de Còrsega, comte de Barchinona, duch d'Athenes, e de Neopàtria, e encara comte de Rosselló e de Cerdanya, als fels nostres los pahers, consellers e prohòmens de la vila de Cervera, Conseyll e universitat de aquella e altres qualsevol a qui les coses de'ús scrites se pertanguen en alguna manera salut e gràcia.

Com auran real dignitat se pertanguen procurar e en cerchar vies e maneres per les quals les ciutats e viles auran real corona sotsmeses sien ben rigides e la cosa pública de aquelles profitosament governada.

E per exposició querelosament a Nós feta per part de alguns singulars de la dita vila haian entès que axí la elecció que-s fa en la vigília de nadal en la dita vila de dehens prohòmens per los pahers e Conseyll d'aquell any, ço és cinquanta per cascun quarter com aquella que-s fa en après per los dits prohòmens lo dia o festa de Sent Steve prop següent, de certs pahers e consellers segons forma del privilegi sobre açò atorgats a la dita vila, de agun en temps ençà se fan algunes vegades de persones no axí idònees, sufficients, ni abtes al regiment de la dita vila e ben públich d'aquella com altre qui se'n trobarien en la dita vila pretermetents o lexants les pus convinents e pus abtes de que-s seguexen sens dubte algú, grans dans e incomoditats a la dita vila e ben públich de aquella.

Emperamor d'açò volents en les dites coses degudament provehir a humil supplicació per part de alguns singulars de la dita vila, desijants lo bé avenir, utilitat e conservació de aquella, sobre açò a nós feta, vos dehím, e manam expressament e de certa scièntia sots incoriment de nostra, e indignació, que en les eleccions primerament fahedores dels dits do-hents, ço és cinquanta de quascun quarter, en les altres que après convedrà fer dels pahers consellers servant la forma e tenor dels dits privilegis, elegiats les millors e pus abtes, pus sufficientes e idònees persones que en la dita vila poran ésser atrobades, les quals elegesquen les millors, e pus abtes, pus sufficiens e pus idònees persones que en la dita vila trobar se poran segons Déu e lur bones consciències per mèrits e per fecultats informades en pahers e consellers de la dita vila servant la forma, tenor e sèrie dels dits privilegis segons dit és.

E per si ventura serà fet lo contrari en alguna manera, ço que no trehem, Nós ara per lavors, e lavors per ara, havents les dites eleccions axí contra forma dels dits privilegis fetes per Nós fets, determini aquelles cert [ ] e nulles e freturants de tota efficàcia e valor romanents emperò los dits privilegis en lur força e virtut.

E no resmenys los contrafahents ultra nostra ira e indignació sien encorreguts e pena de do-hents florins per quascun a nostres coses aplicadores, exigidores d'ells e de lurs béns sens alguna gràcia e mercè, manants sots les dites penes la present cert publicada e manifestada a quascun dels dits quarters en cascuna elecció que-s covendrà fer de les demunt dites.

Dada en Perpenyà a deu dies de dehembre en l'any de la nativitat de nostre senyor mil quatre-cents e quinze.»

7

1430, octubre, 7. València

Alfons el Magnànim estipula que els prohoms elegits per a paers l'any següent a la legislatura del seu exercici actuarien com a consellers, elevant el nombre de consellers a vint-i-quatre.

Biblioteca-Museu Víctor Balaguer de Vilanova i la Geltrú, doc. 728,

«Nos Alfonsus Dei gracia regis Aragonum, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comes Barchinone, dux Athenarum et Neopatrie, ac eciam comes Rossilionis et Ceritanie, in petitione per Johanem germani, Michaellem de Roqueta, paciarios, anni presentis ville Cervarie, et Ludovici de Torramorell, scriptorem nostrum, syndicos et ambaxiatores vestri fidelium nostrorum paciariorum, consiliariorum et proborum hominum ville predictae, nobis reverenter exhibita vidimus contineri quod ex mutacione annua novi regiminis paciari et consiliari dicte ville noviter tunc electi non informati minus que imbuti de pluralitate negociorum ommiventium impositorumque oneri eorumdem exequio per agenda in hiis que concernunt utilitatem rei publice dicte ville pluribus in negociis sopiter ut ex-

perencia que rerum est magistra prosepe edocuit in maximum dicte ville et tocius rei publice eiusdem prejudicium valde notum quare fuit nobis humiliter supplicatum dignaremur de nostra solita clementia remedio infrascripto benigniter providere. Nos, huiusmodi supplicatione exaudita benigne, tenore presentis privilegi cunctis temporibus valituri per nos et nostros quoscumque vobis dictis paciariis consilio et probis hominibus dicte ville concedimus, statuimus et ad in perpetuum ordinamus et supraaddimus de novo quatuor consiliarios videlicet quod, ultra numerum illorum quatuor paciariorum et viginti consiliariorum qui iuxta tenorem privilegiorum vel consuetudinem aut usum dicte ville anno quolibet eliguntur paciarii qui nunc sunt in anno proxime venienti sint et remaneant consiliarii simul cum dictis viginti consiliariis supradictis et sic deinde annuanti alii paciarii, finito eorum paciarie anno, in sequenti anno remaneant consiliarii dicte ville et simul cum dictis viginti consiliariis, qui, anno quolibet, iuxta dictorum privilegiorum formam eligentur, exercent et exercere habeant eorum consiliarie officium memoratum prout dicti viginti antea faciebant ordinacionibus consilii sexagentene minimo obsistentibus. Mandantes per hanc eandem gubernatori generali regnorum et terrarum nostrarum, eiusque vicesgerentibus in Cathalonie Principatu, necnon baiulo generali principatus eiusdem ceterisque universis et singulis officialibus nostris presentibus et futuris, sub obtentu nec gratie et mercedis quod concessionem nostram huiusmodi et omnia et singula in eadem contenta teneant firmiter et observent tenerique et observari faciant perpetuis temporibus inconcusse et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant, aliqua racione. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus, nostro sigillo comuni impendenti munite. Datum et actum in civitate Valencie die septima octobris, anno a nativitate Domini millesimo cccc xxx, regnique nostri quintodecimo.

Sig+num Alfonsi Dei gracia regis Aragonum, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comitis Barchinone, Ducis Athenarum et Neopatrie ac eciam comitis Rossilionis et Ceritanie. Rex Alfonsus (autògraf).

Testes sunt: Dominus Archiepiscopus Terrachonense, Cancellarius Raymondus de Perilionibus, gubernator Rossilionis, Eximius Petri de Corella, gubernator Valencie, Johannis de Gurrea, baiulus generalis regni Aragonum et Galcerandus de Raquesen, baiulus generalis Cathalonie, domini regis consiliarii.

Sig+num mei Johannis Olzina, secretarium domini regis predicti eiusque auctoritate notarii publici pro universam dicionem suam, qui de ipsius mandato predicta scribi, feci et clausi. Corrigitur in linea x —qui— et in secunda —consiliariorum.

(Dominus rex mandavit mihi, Johanni Olzina et ut causa tesusius. Procata. Vidit Thesaurarius.)»